

Mentora

Svenska Studiecentralens nyhetstidning 2/2011 Frivilligt på svenska!

Då och **nu**

Foto: Pia Pettersson

Allt har sin tid?

Varför tycker man sig se nästan personliga egenskaper i tidsperioder och kulturella cykler, och varför sätter man så gärna personer i fällor som skiljer 50-talisten från 60-talisten och 70-talisten från 80-talisten?

”Vi” och ”de” hålls effektivt på avstånd från varandra i de kategoriska tidsepoksfällorna – under radikalismens 70-tal betraktades alla som var över 30 år som fiender! Tidsperioderna ges nästan djuppsykologiska egenskaper: man har sagt att på 50-talet hade man skuldkomplex, på 60-talet var man miljöskadad, på 70-talet alienerad, på 80-talet rotlös och på 90-talet kände man av all världens former av utanförskap. 2000-talet tycks ha medfört en salig blandning av allt detta i en postmodernistisk tappning, och i dag tycks det vara på modet att vara kränkt... Och stressad har man ju alltid varit, oberoende av tidsepok! Allt detta har säkert sina historiska och samhällseliga rötter lika väl som psykologiska, som alla handlar om tider som förändras och människan som försöker anpassa sig till sin vardag hur svårt det än är. Och så biter man sig fast vid orealistiska fantasier om den gamla goda tiden, som väl knappast i sig var dess bättre än någon annan.

I grunden har detta en enkel förklaring. Människan skapar sina anpassningsmekanismer i barndom och tidig ungdom och med dem får hon leva oberoende av hur snabbt världen än förändras och fjärrar sig från den egna barndomens fysiska verklighet som man i princip skulle klara av om den ännu fanns. Generationerna har olika världsbilder, värderingar, framtidsvisioner och framtidsstro. Men någonting förklarar ändå generationerna och överbryggas klyftan mellan dem; hoppet om en bättre värld, om delaktighet, och systemskap och sammanhang... Är det här en utmaning för den fria bildningen, än en gång? Hör detta till de grundläggande bildningsbehoven? Det formella skolsystemet har ju definitivt svårt att hänga med. De barn som inleder sin skolgång inkommande höst, hösten 2011, går ungefär år 2030 utbildade och redo att bemöta samhällets krav ut i världen med grundskola, andra stadiets utbildning och eventuell högskolutbild-

ning i bagaget! Men med kanske 30-år gamla skolkunskaper och med barndomens och ungdomstidens anpassningsmekanismer som kanske skulle ha fungerat på ett tidigt 2000-tal. Till yttermera visso har de kanske i sin skolgång fostrats av lärare som har sina kunskaper och sin samhällssyn och sin framtidsstro från 1960-talet... Undra på att eleverna kan känna sig vilsna och villrådiga, rotlösa och alienerade? När till detta kommer att det formella skolsystemet förverkligas i åldersbundna grupper, där läraren representerar en generation och eleverna en homogen annan grupp blir problemet allt större. Det oaktat önskar var och en av oss ett långt liv, i vilket det ständigt heter – för att citera **Schopenhauer**: *I dag är det illa ställt och värre blir det dag för dag tills det värsta kommer!*

Till svårigheterna hör att man i dag gladeligen ifrågasätter allt, också det den fordom nästan heliga vetenskapen erbjuder som svar på frågor kring hälsa, samhälle eller teknologi, och hellre anammar förenklade och till ytterlighet populariserade förklaringar och lösningsmodeller för alla problem. Förr trodde man allt vad man inte begrep emedan man ingenting visste. Nu vet man mycket som man inte begriper och därför tror man allt. Detta kan säkert åtgärdas i det fria bildningsarbetets tempelgårdar; det fria bildningsarbetets honnörsord är dialog och reflektion. Och det fria bildningsarbetet har alltid förverkligats i heterogena grupper. Dialog innebär att man tillsammans genom diskussion närmar sig problemet och dess lösning. Reflektion innebär att man i diskussionen ser problemet i en ny belysning. Och här kan åldersmässigt sett heterogena grupper komma till allra bästa uttryck. Där alla tillsammans deltar, där begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet leder till en känsla av sammanhang, kan man tillsammans överbygga generationsklyftorna och kanske få fram en ny gemensam världsbild. Då blir diversiteten i ålder och anpassning en tillgång, som nyanserar och fördjupar och kanske i någon mån hjälper deltagarna att klara av vardagens krav och ofta något förvirrande stressmoment!

Matts Granö

Mentora kan läsas på nätet på adressen www.studiecentralen.fi

Gärna kategoriserar vi också de människor vi möter enligt den ålder de har – vi tror oss veta något om människan enbart utgående från hur ung eller gammal hon verkar vara.

Är du X, Y eller Z?, sid. 4.

- 2 Ledaren
- 4 Vi mår bra av kultur
- 6 Är du X, Y eller Z?
- 11 Hur det var att vara barn förr i världen
- 12 Att vara ung i dag
- 14 Verklighet versus verklighet
- 17 Dua info
- 18 “Respekt och ödmjukhet”
- 20 En handledares funderingar
- 21 Välkommen till Förening 2011!
- 22 Aktuellt
- 24 Kolumnen

MENTORA

Svenska studiecentralens nyhetstidning
11 årgången 2011
Utkommer årligen med 4 nummer

Svenska studiecentralen, centralkansliet
Nylandsgatan 17 B
PB 235, 00121 Helsingfors
Tfn: 09-612 90 70, fax: 09-680 24 25
E-post: kansli@studiecentralen.fi
www.studiecentralen.fi

Matts Granö
chefredaktör
matts.grano@studiecentralen.fi

Walter Fortelius
redaktionssekreterare
walter.fortelius@sveps.fi

Pia Pettersson
layout
pia.pettersson@kolumbus.fi

Catharina von Schoultz
vik. verksamhetsombud (Nyland)
catharina.vonschoultz@studiecentralen.fi

Christine Skogman
adm.sekr./ informatör
christine.skogman@studiecentralen.fi

Frida Westerback
projektledare, De ungas akademi (DUA)
frida.westerback@studiecentralen.fi

Kim Österman
informatör, FSU
kim.osterman@fsu.fi

Anna-Karin Öhman
verksamhetsombud (Österbotten)
Österbottens regionkansli
Rådhusgatan 21 C, 65100 Vasa
Tfn: 06-320 41 50
E-post: vasa@studiecentralen.fi

Beatrice Östman
verksamhetsombud (Åboland)
Åbolands regionkansli
Auragatan 1 C, 20100 Åbo
Tfn: 02-251 60 60
E-post: abo@studiecentralen.fi

Material kan skickas till red.sekr. helst per e-post till adressen walter.fortelius@sveps.fi eller till Mentora, Nylandsgatan 17 B, 00120 Helsingfors. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Omslagsbild: Pia Pettersson

Att vi mår bra av kultur vet **Eleanor Bodel**,
koordinatör för Verksamheten *Kultur för seniorer -
kultur och hälsa* i svenska Umeå. Det ser hon i sitt
arbete – varje dag. Eleanor besökte Finland
i början av maj för att berätta om hur man arbetar i
Umeå och för att inspirera arrangörer av verksamhet
riktad till seniorer också hos oss.

Foto: Christine Skogman

Vi mår bra av kultur

Föreläsningen började med fart – publiken fick på skärmen följa med Generationskören från Umeå sjunga rock. Kören består av 250 seniorer och ackompanjeras av den lokala musikskolans unga elever. För att få vara med i kören skall man vara pensionär i någon form och gilla att sjunga, några rösttest görs inte. Kören har givit ut en CD-skiva och flere är på gång. Generationskören är något av ett hjärtebarn för Eleanor men är ändå bara en av de otaliga idéer kring generationsöverskridande arbete som förverkligats i Umeå.

Jag frågade Eleanor varför det känns viktigt att arbeta med flere generationer?

Hon svarade så här: Vårt samhälle blir allt mer segregerat. Unga människor behövs inte och inte heller seniorer. Att starta sitt vuxna liv med att känna att man är tärande för samhället och att sedan sluta med samma känsla är inte mänskligt. Genom att försöka skapa en länk mellan skolornas elever och seniorer får vi, förhoppningsvis, en större förståelse för varandra och kan inse att vi behövs alla oavsett ålder.

I Umeå gör alla sjundeklassister i högstadiet ett besök på ett lokalt äldreboende. Här får de se hur livet ser ut när man blivit så gammal att man behöver hjälp i vardagen och de får därutöver en föreläsning kring vad som händer i kroppen när man blir äldre. Flere högstadielklasser samarbetar också regelbundet med äldreboenden. Eleverna besöker de äldre och läser tidningen för dem, spelar kort eller sjunger tillsammans. Ibland bjuder eleverna på bakverk de själva bakat under hushållstimmarna i skolan och ofta sitter elever och seniorer tillsammans och bara pratar. För de äldre har mycket att berätta och de har tid att svara på de ungas frågor – något de egna föräldrarna inte alltid har.

Eleanor tror på samarbete och har sedan 2002 då verksamheten körde igång arbetat på att föra samman olika aktörer och bildat nätverk. Dels för att det blir så mycket bättre då man gör saker tillsammans och kan bolla idéer och erfarenheter med varandra och dels för att man kan få mer aktiviteter för en mindre peng. De senaste åren har man i Umeå haft i genomsnitt över 7000 olika aktiviteter för seniorerna

i kommunen per år – utan samarbete, kreativitet och också uthållighet att bekämpa hinder hade det aldrig varit möjligt. Aktiviteterna sträcker sig från frivilligarbetare Sven, som på sin moped åker ut till äldreboendena i trakten och spelar och sjunger med de äldre, till samarbete med Norrlandsoperan, som bjuder in seniorer till sina föreställningar dagtid. Däremellan finns målarkurser, bouletterningar, diskussionsträffar – enligt Eleanor är det mesta möjligt om man bara vill.

Eleanor är en eldsjäl som brinner för vad hon gör. På frågan vad som motiverar henne svarar hon så här:

Eftersom jag följt den forskning som bedrivs gällande kultur och hälsa och förstår vad kulturell stimulering betyder för våra mänskliga hjärnor är det svårt att inte gå med fanan högt och vara en som hjälper till att sprida budskapet. Detta för att mycket onödigt lidande och ensamhet kan undvikas. Även om de flesta vet att vi människor mår bättre om vi är stimulerade är det inte alltid så säkert att man inom vårddyrket ser det som en av huvuduppgifterna, ofta fokuseras det på att se till att invånarna på ett äldreboende eller de som får hemtjänst hålls hela, rena och mätta. Livsglädjen och livskraften är, konstigt nog, något man inte anser vara så viktigt. Ser man det från ett samhällsekonomiskt perspektiv blir det mycket billigare med glada och nöjda och behövda seniorer.

Se mig, hör mig, rör mig och bekräfta mig talar Eleanor om flere gånger under föreläsningen. Det är vad varje människa behöver för att må bra, från minsta barn till äldsta senior. Egentligen är det en sanning som är så självklar att den inte borde behöva lyftas fram speciellt, men vi vet att vi har ett ökande antal såväl unga som gamla som inte mår bra just för att de här grundläggande mänskliga behoven negligeras i vårt samhälle idag. Det behövs alltså förändringar och eldsjälar som tar itu med frågorna i sina respektive hemkommuner, organisationer och föreningar. Lovande nog gav föreläsningen publiken både en och annan aha-upplevelse och flere konkreta idéer och samsarbetsformer såg dagens ljus redan under de diskussioner som följde efter föreläsningen. Kanske vi snart får höra om en rockande generationskör också hos oss!

Catharina von Schoultz

Är du

X, Y eller Z ?

Ett av vår tids kännetecken tycks vara ett stort behov av att kategorisera saker och ting. Vi vill kunna placera in både folk och fenomen i deras rätta fack för att på så sätt övertyga oss om att vi har förstått dem rätt och har läget under kontroll.

Gärna kategoriserar vi också de människor vi möter enligt den ålder de har – vi tror oss veta något om människan enbart utgående från hur ung eller gammal hon verkar vara. Det finns t.o.m. beteckningar för de olika åldersgrupperna eller generationerna – man talar om X, Y och Z-generationerna. Vilken tillhör du eller har din åldersgrupp inte begåvats med en bokstav – det finns också sådana generationer, nämligen.

Men är det så här enkelt att kategorisera oss människor? Och vad ligger till grund för indelningen? Det här är något vi diskuterat rätt ingående under våra kafferaster på Studiec centralen i Helsingfors de senaste månaderna, då vi haft glädjen att ha två unga praktikanter hos oss. Vi har funderat över vad som präglar oss och ger oss den världsbild vi har. Är den här bilden olika beroende på när vi föddes, är den alltså generationsbunden, och hur inverkar den på vårt sätt att leva? Har den betydelse för det sätt vi kommunicerar med varandra och hur påverkar den kommunikationen över generationsgränserna? Skapar olikheterna missförstånd eller kan vi se dem som pusselbitar i en större helhet. En helhet som kan bli rätt enbart om alla pusselbitar hittar sin plats?

Vi tror att det är så. Inte minst har våra diskussioner varit talande bevis för detta – vi har lärt oss mycket av varandra och har också haft mycket roligt och fått rena aha-upplevelser då vi medvetet försökt se på världen med lite andra åldersglasögon än vi vanligtvis gör. En värld som skulle bestå av enbart jämnåriga skulle vara bra mycket fattigare och framför allt – tråkigare. Vi ser det här också i våra kurser – ju större spridning av åldrar desto bredare och intressantare diskussioner.

Men vad är det som ger oss vår världsbild och våra värderingar? Vi tror att den samhällssyn som råder då vi är mellan 15–25 år gamla är avgörande, det är i den åldern vi är som mest formbara. Eftersom vi inom Studiec centralen har en fin bredd av åldrar representerade, från 40-talist till 90-talist, beslöt vi göra en empirisk, om än ytterst ovetenskaplig, studie bland våra anställda. Frågorna vi ställde var följande:

1. Nämn en bok, en film och en händelse som öppnade världen för dig.
2. Vad gjorde du på din fritid under tonåren?
3. Vad trodde du om framtiden när du var kring 20? Rent allmänt om världen/samhället och vad trodde du angående din egen framtid.
4. Vad var det du i tonåren väntade på allra mest som skulle ske när du blev större/äldre?

Foto: Pia Pettersson

"Vi har lärt oss mycket av varandra och har också haft mycket roligt och fått rena aha-upplevelser då vi medvetet försökt se på världen med lite andra åldersglasögon än vi vanligtvis gör."

Svaren är en sammanfattning av våra resultat, klassificerade enligt det tiotal svararna är födda i. Resultatet är definitivt mer underhållande än vetenskapligt, bör alltså läsas med en stor nypa salt. Men visst finns det vissa trender i svaren – kanske du känner igen dig under ditt eget tiotal?

40-talisten

De som är födda på 40-talet föddes under historiskt omvälvande tider. Kanske det är orsaken till att våra 40-talister var historiskt intresserade redan i ungdomsåren, böcker som nämns är **Fridtjuf Bergs** ungdomsupplaga av *Trojanska kriget* och *Europas idéhistoria*. Filmen *Ben Hur* tycks ha gjort ett stort intryck, särskilt som den visades i supercinemascope och mångkanalsstereo på Bio Bristol. 1956 upplystes himlavalvet för första gången av Sputnik och det här imponerade stort på våra 40-talister. Men också Warszawapaktens inmarsch i Tjeckoslovakien 1968 lämnade djupa intryck.

40-talisterna är unika i många hänseenden, bl.a. är de världens första tonåringar. Själva begreppet tonåring slog igenom på allvar först när den här stora åldersklassen blev ungdomar.

De gillade musik, spelade 60-talsståltrådsmusik på elgitarr, pratade mestadels om gitarrer och grundade egna band. Men de gillade också att dansa och åkte runt på dans varje veckoslut, gärna också onsdagar. Åtminstone i Österbotten. Ändå hann de med att skriva in sig i en lång rad föreningar och vara såväl politiskt som föreningsaktiva. Vid sidan om läste de också en hel del böcker, trots att det gick långsamt.

40-talisten hade som ung en utpräglad framtidstro med ledord som frihet och lycka. Ungdomen var en mycket romantisk tid och drömmen om en ny, bättre och rättvisare värld levde starkt. Studietiden var underbar och hela världen väntade på 40-talisten. På 70-talet gjorde sedan tyvärr Katastrofen inträde i 40-talistens liv i form av ekologin och boken *Tillväxtens gränser*. Men på typiskt 40-talistmaner gav man inte upp utan antog utmaningen och engagerade sig än mer såväl politiskt som samhälleligt. Hinder finns till för att övervinnas!

Varför ville 40-talisten blir stor? För att folk äntligen skulle börja lyssna och ta honom på allvar. Men drömmen om "....ett eget bo, en hälft så öm och här och där små krogar" hägrade också. Och så körkortet, förstås.

Framtiden upplevdes som tudelad. Antingen skulle det bli en total miljö-kollaps och utrotning av mänskligheten eller så skulle man med teknikens hjälp och människors förnuft kunna rädda världen.

50-talisten

50-talisten i studiecentralstappning imponerades stort av Woodstock, men inte heller klassikerna var främmande. 50-talisten läste gärna *Här under polstjärnan* av Väinö Linna. 1975 vid det stora säkerhetsmötet i Helsingfors var 50-talisten i militären och vaktade politiker på Fiskartorget, något som gjort ett bestående intryck.

Under tonåren samlades man vid Vattenposten på Vattugränd. Det här förutsatte ändå att man tillhörde Nerisängänget. Här kastade man mynt, körde moped och spelade fotboll. Progressiv rock och bio engagerade också vår 50-talist, TV:n med sina två kanaler var inte så mycket att hurra för ännu.

Framtiden var för 50-talisten mycket beroende av vad Sovjet skulle hitta på. Det kändes rätt osäkert under kalla krigets dagar, men för egen del var 50-talisten optimistisk och såg fram emot att utbilda sig och få familj. Och som 40-talisten såg 50-talisten fram emot att få köra bil när han blev tillräckligt gammal – men han ville dessutom också få gå till Alko.

60-talisten

60-talisten föddes in i en värld som började öppna sig igen efter efterkrigstidens mer slutna tillvaro. Det här märks på den litteratur 60-talisten läste i sin ungdom, främmande kulturer kändes spännande och man läste gärna t ex *Shogun* av James Clavell. Men också klassiker som *Okänd soldat* och *Tarzan* hade sin tjusning, kanske framförallt i filmformat. **Steven Spielberg** blev stor då 60-talisten var ung och man lät sig imponeras av filmer som *Encounters of the third degree* och *E.T.* Rymden och dess aliens var in. 1983 följde man med friidrotts VM i Helsingfors och hejade på **Tiina Lillak** och **Carl Lewis**.

Det kalla kriget syns också i 60-talistens världsbild, men upplösningen kom i.o.m. Sovjets och Berlinmurens fall. Det förändrade världen totalt och 60-talisten började se mer positivt på framtiden, åtminstone politiskt. Miljön däremot blev ett allt större problem och när kärnkraftverket i Tjernobyli exploderade 1986 var det nog en och annan 60-talist som började inse att den trygga värld man levte i hittills kanske inte var en självklarhet.

Under tonåren sysslade 60-talisten med kultur. Man spelade såväl piano som blåsinstrument i en ungdomsorkester,

startade ett folkdanslag och var aktiv inom ungdomsföreningen. Men gärna hängde man också med kompisar, skrev brev och lyssnade på musik. Sedan fanns det dom som levde för sport och idrott, Solvalla blev som ett andra hem.

Framtiden upplevdes som tudelad. Antingen skulle det bli en total miljö-kollaps och utrotning av mänskligheten eller så skulle man med teknikens hjälp och människors förnuft kunna rädda världen. Det som däremot var helt klart var att man inte skulle behöva oroa sig för att bli arbetslös efter studierna, man levde efter devisen ”studier ger säkert arbete”.

För 60-talisten som i Studiecentralstappning är övervägande kvinnlig, verkar körkortet ha spelat en mycket undanskymd roll. Däremot såg man fram emot den hägrande självständigheten, att bli myndig och få resa ut i världen och sedan skapa sig sitt eget bo.

70-talisten

70-talisterna är den första generationen som skulle klara av att uppfostra sig själv. Auktoritär uppfostran var förkastlig och barnen skulle få utvecklas i egen takt, nu var det mjuka värden som gällde. Men det här gällde ändå inte alla 70-talister och vårt sampel utgör antagligen ett litet undantag som bekräftar regeln. 70-talisten i Studiecentralstappning gillade film och särskilt *Sound of music* och *West Side story* var populära. De händelser som påverkade 60-talisten ovan var 70-talisten för liten för att riktigt förstå, men den natt Estonia sjönk utanför Utö skakades också 70-talisten.

Tonårstiden handlade mycket om musik. Man spelade violin, sjöng och gick i musikskola. Dessutom deltog 70-talisten i kyrkans ungdomsverksamhet, körde moped, läste, umgicks med kompisar och satt på kaffe. Men en last hade 70-talisten, hon smygrökte.

När 70-talisten började ta sina första riktigt självständiga steg ut i livet störtades vårt land ner i den värsta depression vi upplevt sedan krigstider, i folkmun allmänt omtalad som ”laman”. Men det här rubbade som tur ändå inte 70-talistens framtidstro – framtiden såg ljus ut både samhällsmässigt och för egen del. Valmöjligheterna var många och världen bjöd på studier och resor, såväl hemma som utomlands.

Som mål i livet hägrar också för 70-talisten det väntade körkortet och friheten att kunna bestämma över sitt eget liv och göra som man vill.

Generation X är född på 60- och 70-talet och sägs enligt Wikipedia vara en generation unga människor, skenbart utan identitet, som har att se fram emot en osäker, svårdefinierad och kanske fientlig framtid. De sägs också vara människor som har sex före äktenskapet, inte tror på Gud och inte respekterar sina föräldrar.

Generation Y inbegriper människor som är födda på 80- och första halvan av 90-talet. Om dem sägs det att de är smarta, uppkopplade och har tydliga idéer om hur de vill arbeta. Om de inte gillar arbetet säger de upp sig och flyttar vid behov hem till mamma igen. De går ofta i flipflops, bär ständigt sin ipod och har oftast en pappersmugg med hämtkaffe i handen.

Generation Z är födda under andra halvan på 90-talet och fram till 2010. De har fått internet med modersmjölken och kallas därför också de första infödingarna på nätet. De beskrivs som otåliga och ambitionslösa och orkar därför inte läsa böcker och annan långsam media. Allting skall hända här och nu och de gillar att konsumera.

Känner du igen dig? Eller visar inte de här beskrivningarna snarare på den uppfattning generationen innan har om den efterföljande generationen? Intressant är också att beskrivningarna börjar med X, vad har hänt med alla dem som är födda innan 1960?

80-talisten

80-talistens stora trygghet i livet var till en början Björne i *Björnes magasin* på Sveriges TV. Stor, god och alltid snäll. Men också *Disneydags* med tecknade serier och senare såpoporor som *Skilda Världar* och *Vita Lögner* byggde upp 80-talistens värld. Hon växte upp mellan *Forrest Gump* och *Fight Club* och imponerades stort av den alternativa historietolkningen och den lilla människan perspektiv i *Forrest Gump*. Men också den illusionsfria dystopivärlden i *Fight Club* kändes helt rätt. De stora händelserna som påverkat 80-talistens världsbild är katastrofer, först Estoniaolyckan och sedan terrorattacken 9/11 i USA.

När 80-talisten var ung tonåring fanns det ännu telefonkiosker i gatubilden och där kunde 80-talisten stå med sina kompisar och busringa till kända och främmande personer. Men man hängde också gärna på stan, spelade TV-spelet *Supermario* och tittade på TV. Rätt ofta var hon uttråkad och rastlös och ville att nya saker skulle hända.

Framtiden för 80-talisten ser dystert ut. Hoten som hänger över oss är klimatförändringen, masskonsumtionen och kärnvapenavfallet. För egen del är 80-talisten ändå hoppfull och tror att det nog skall fixa sig på något sätt, trots all osäkerhet samhället bjuder på idag. Hon ser fram emot att bli stor på riktigt.

Och stor på riktigt innebär för henne att få ta ansvar för sig själv och att få känna att andra människor respekterar henne för vad hon gör. 80-talisten vill känna sig betydelsefull och åstadkomma saker. Till att börja med vill hon ha sin egen lägenhet.

90-talisten

De äldsta 90-talisterna har precis kommit ur tonåren medan de yngsta inte ens kommit in i dem ännu. Den 90-talist vi beskriver här hör till de första på sitt årtionde. Han har vuxit upp i en magisk värld. Till en början förmedlad via *Harry Potter* och senare via *Sagan om ringen*-filmerna. 90-talisten fascinerar av det som är annorlunda och kittlar fantasin. Playstation och alla sorters dataspel är en naturlig del av hans värld, coola grejer, men också idrott i dess olika former är viktig. Gällande framtiden lever den unga 90-talisten i den värld som för t.ex. 40-talisten och också många av de senare årtiondenas representanter ännu var absolut fantasi. Han konstaterar att mycket av det som fanns i tidiga *James Bond* och science fiction-filmer nu är vardag och verklighet. Därför är förväntningarna på framtiden inte särskilt stora, 90-talisten lever här och nu. När han nu äntligen blivit stor vill han fara ut i världen och göra så mycket saker som möjligt.

Catharina von Schoultz

Hur det var att vara barn förr i världen

Foto: Pia Pettersson

Hur såg det ut i hemmen förr, vad kunde man göra på kvällarna då det varken fanns tv eller dator?
Vad fanns det att köpa i butikerna och fick man ha kompisar?

Det här är bara en av många funderingar vi märkt att unga i dag har kring hur det var att vara barn ”förr i världen”. Därför ville vi skriva en bok om hur det faktiskt var att vara flicka och växa upp i Svenskfinland för många år sedan. Vi har intervjut 10 kvinnor från olika delar av Svenskfinland, de allra flesta är marthor idag.

Vi har tagit fasta på hur vardagen såg ut för dessa kvinnor när de var barn. Kvinnorna i vår bok har vuxit upp på landet eller i en stad och de har varierande socioekonomisk bakgrund. Med boken hoppas vi kunna föra kvinnornas berättelser vidare till yngre generationer och förhoppningsvis bidra till att barn och unga får en större förståelse för den generation som vuxit upp under svårare tider.

Vi har fokuserat på frågeställningar som rör hemmet: hur det såg ut, hur vanligt det var på landsbygden att flera generationer bodde tillsammans, hur man var tvungen att också i stadens höghus ransonera med varmvattnet, skolan: hur var förhållandet till lärarna, vad fick man för skolmat och vilka var de viktigaste ämnena, respekten för vuxna och hur man

självklart hjälpte till med det som behövde göras men också hur flickorna lekte fantasifulle lekar, vad de längtade efter och vad de drömde om, hur lycklig barndomen kunde vara trots krig och svåra tider.

Vi är tacksamma för att kvinnorna så generöst delade med sig av sina berättelser. Vi upplevde det som ett stort och värdefullt förtroende och tog ödmjukt emot det de vill berätta.

Boken bygger till stor del på kvinnornas egna, och högst personliga, berättelser och vi vill poängtera att det här greppet innebär att berättelserna inte är allmängiltiga, någon annan kan ha upplevt just detta skede på ett helt annat sätt. Kvinnornas berättelser varvas med fakta, t.ex. vad är ett ransoneringskort eller hur var skolsystemet uppbyggt på den tiden. En del direkta citat finns också med.

Boken riktar sig främst till barn i åldern 8 till 12 år. **Peter Nyberg** gör layout och illustrationer. Boken utkommer i oktober detta år.

Petra Högnäs, Stina Forsberg
Marthaförbundet

Vi är alla människor. Vi bor på vår del av den här planeten som snurrar runt solen år efter år. Vi bor här tillsammans, men på ett djupare plan lever vi så obeskrivligt långt ifrån varandra. För tillfället breder ett ginnungagap ut sig mellan barndom och vuxenvärld. I det här gapet växer människor upp till en värld av kaos, där värderingar formas till höger och vänster och uppåt och ner och pengarna är det som styr över oss alla. Att vara svartvit är inte alltid bra, men när allt annat är gråskalor kan förenklingarna vara en hjälp i att kunna se och försöka förstå. Det här är en ungdoms perspektiv på livet.

Att vara **ung** i dag

Att vara ung idag är att vara existentiellt förvirrad. Livet och kärleken, kompisar, trender, mode och utseende, utbildning och framtiden. Pengar. Vuxna från stenåldern. Växthuseffekten och krigen i Mellanöstern. Det finns så många saker att förhålla sig till. Och det finns så många valmöjligheter. För första gången i mänsklighetens historia kan vem som helst göra precis vad han eller hon vill av sitt liv, utgående från sin egen förmåga. I och med sextiotalets ungdomsrevolter påbörjades en nedbrytning av samhällstraditioner som fortgått till i dag. Tidigare generationer formades starkt av samhälleliga normer och traditioner, ett ramverk som i dagens samhälle lyser med sin frånvaro. Nedbrytningen av traditioner har fört med sig många nya möjligheter i fråga om val av utbildning och karriär, familjeförhållanden, global placering och mycket mer, vilket förstås är underbart för dagens unga. Tråkigt nog har nedbrytningen av traditioner skett på bekostnad av tryggheten som traditionsenlig regel och rutin ger. Val är förknippat med ansvar, och verktygen nödvändiga för att förvalta detta ansvar står allt för ofta upp till individen själv att uppfinna, vilket inte alltid är världens enklaste projekt.

Att vara ung i dag är att ha hela världen framför sina fötter utan att nödvändigtvis veta vad man ska göra med den. Kanske har ungdomen alltid varit förknippad med en viss förvirring, det är både möjligt och sant. I jämförelse finns det dock några faktorer som medverkar till att göra dagens uppväxtvärld en aning mer extrem än vad den tidigare rimligtvis kunnat vara. Att nedbrytningen av traditioner lämnat den unga generationen utan några som helst väggar att studsa mot har redan nämnts. Vidare har världen blivit så mycket större än vad den förut varit. Genom globaliseringen av ekonomin och den tekniska revolutionen, med internet och mobiltelefoner som exempel, har individens livsvärld blivit enorm. Samtidigt har den verkliga världen blivit så mycket mindre, reducerad till vad som kan läsas från en dataskärm. Det som vi människor benämmer verklighet har genomgått en förändring av världsmått, vilket har gjort att det i dagens värld faktiskt är möjligt för

människor uppvuxna i olika tidsperioder att uppfatta världen på helt fundamentalt olika sätt. Det här ställer helt nya krav på kommunikation mellan generationer.

Att vara ung i dag är att vara ensam. Individualismen föder inte automatiskt hela och trygga människor med tro på sig själva och sin funktion. Tvärt om känner många unga i dag en enorm osäkerhet. Det finns allt för många förväntningar att uppfylla. Vännernas, skolans, föräldrarnas, arbetslivets. Frågan är om det längre finns rum för de egna förväntningarna, de egna planerna och målen i livet. För det är väl det som är det viktiga, att veta vad man själv vill. Att veta vad man själv vill med livet kräver självinsikt, ett begrepp som inte betonas särskilt mycket i vår värld av materiell framgång och prestationer. En önskan för framtidens samhälle är ett större utrymme för kontemplation. För att lära känna sig själv behövs utrymme och möjligheten att ta tillvara sina erfarenheter. Genom livet samlas erfarenheter på hög under händelserika perioder för att i ett senare skede tolkas och bearbetas. Vad som händer om det hela tiden sker nya saker är att det man har varit med om tidigare aldrig får en chans att sjunka in och bearbetas. Resultatet blir ett ständigt springande ifrån någonting som man aldrig kommer ifrån. Det kan väl inte vara det som är meningen med livet..?

Livet här på jorden ger en så många saker att fundera på. När all världens problem finns där på dataskärmen eller i tidningen, lättillgängliga och under näsan är det mycket svårt att blunda för dem. Samtidigt finns det så små möjligheter för den lilla människan att påverka en så stor värld. På det personliga planet finns även där väldigt många frågor och väldigt få svar. Dagens ungdomar funderar väldigt mycket på saker och ting. I en perfekt värld skulle vi människor fundera tillsammans, mellan generationer, i familjen, i skolan, på daghemmen, på arbetsplatserna. Kommunikationen är fogarna i vårt samhälle. Kommunikation är allt. Vi är alla människor och vi bor på den här jorden tillsammans. Skulle inte världen vara en bättre plats om vi påminde varandra om det lite oftare.

Elin Englund

Den amerikanska forskaren och internetvisionären **Howard Rheingold** (1993) menar att nätet är en förlängning av våra möjligheter. Detta vill jag tro på till hundra procent. Det är intressant att se nätet som en arena för uttryckandet av tankar och åsikter, att uppleva vilken kraft processer på webben kan ha. Samtidigt bör vi vara medvetna om fenomen som är negativa till sin karaktär, till exempel faktumet att unga som far illa i det riktiga livet, sannolikt gör det i lika stor grad i en webbaserad miljö.

Verklighet versus verklighet

Upprepade gånger den gångna våren har diskussioner kring ungas nätvanor dykt upp i olika sammanhang där professionella inom ungdomssektorn sammanstrålat. Flera gånger har discussionsdeltagare antytt att det existerar en skillnad mellan verkligheten på nätet och den utanför. Detta är mycket intressant med tanke på internets 40-åriga historia – skillnaderna i förhållningssätt generationer emellan tenderar att vara enorma. Enligt författaren **Marc Prensky** ser verkligheten för digital natives (nätets infödda) och digital immigrants (nätets invandrare) helt klart olika ut. Intressant är även de vuxnas konstateranden om att de inte hänger med i utvecklingen, samtidigt som de kan uttala sig om faror med nätet.

Vad är det då som lockar de unga till *cyberspace*? Vad är tilltalande, attraktivt och viktigt där? Finns det risker med internet och vilka är dessa?

För det första – låt oss inleda med att ta en titt på tonåringarna och deras livsskede. Vilka behov och motiv har en tonåring idag?

- **Identitet.** I tonåren inleds sökandet efter jaget och utvecklandet av en personlighet. Vad är jag för en typ? Vad vill jag åstadkomma med mitt liv? Hurdana relationer vill jag skapa? Centrala frågor för en tonåring och många av svaren kan hittas på nätet.

- **Intimitet och en känsla av tillhörighet.** Under tonåren väcks känslor och ett behov av relationer, det är en tid för experimentering av olika slag. De unga söker efter partners och grupper, där man kan uppleva tillhörighet. På nätet finns otaliga möjligheter till att skapa kontakter och träffa nya personer.

- **Separation från föräldrar och familj.** I sökandet av den egna identiteten, är det även dags att släppa greppet om föräldrarna. De unga vill vara självständiga och skapa sina egna liv. Internet är ett spännande ställe för detta ändamål – och föräldrarna har kanske inte riktigt koll på vad det är man sysslar med där.

- **Ventilering av frustration.** Enligt en gammal teori är tonåren en tid som präglas av ”storm och stress”. Visst kan det vara jobbigt och då behövs plats och utrymme att ventilerar dessa känslor och tankar. Då funkar den enkla *klicka-dig-in-och-ut* världen perfekt. Dessutom kan du göra det anonymt, om du så önskar.

Det hela är inte så märkvärdigt. Behoven och motiven är högst troligt de samma om vi ser tillbaka på äldre generationer. Idag vet man dock att de flesta unga inte skiljer på det som sker på och utanför nätet i någon djupare mening. För de unga är livet på nätet verklighet, en naturlig del av vardagen. Det handlar inte om parallella eller olika liv. Ytterligare kommunicerar vi i väldigt stor utsträckning på nätet med dem

Illustration: Taika Mannila

vi redan känner från riktiga livet, något som visats i många undersökningar, bland annat **AnnBritt Enochsson** (2005) och *Medierådet* (2006,2008).

Forskare **Elza Dunkels** menar att all ny teknik kräver nya förhållningssätt. Hon poängterar att kunskap om unga och nätet bör sättas in i ett sammanhang för att bli användbar. Hon konstaterar samtidigt, att detta förmodligen gäller all kunskap, men om vi talar generationer och lyfter fram föräldrar och vuxna med mindre kunskap om nätet, blir det extremt viktigt att kunskapen kontextualiseras.

Dunkels menar att det finns mycket som tyder på att unga har en annan syn på öppenhet än vad vuxna har, en syn som

tillåter att man öppnar sig mer även inför okända människor. När kan detta då bli ett problem?

Psykologen **John Suler** (2005) beskriver fenomenet *the online disinhibition effect*, vilket innebär att vi blir mindre hämmade eller begränsade vid datormedierad kommunikation. Det samma gäller kommunikation via sms. Suler motiverar detta med anonymitet, det handlar om att känslan av anonymitet till en viss del kopplar bort oss från oss själva. Anonymiteten överlappas delvis av osynlighet, enligt Suler. Han jämför med en psykoanalytiker, som traditionellt sitter bakom patienten för att inte begränsa eller påverka patienten med sina eventuella reaktioner.

Suler talar även om *solipistic introjection* – att gränserna för jaget förändras. Enligt Suler litar vi mer på den vi pratar med genom textbaserad kommunikation över nätet, än vad vi skulle göra i ett samtal *face-to-face*. Detta beror på att vi läser det den andra skriver med vår egen röst i vårt huvud och det bidrar till att vi litar på det sagda. Våra försvarsmekanismer sätts således inte igång, eftersom vi delvis uppfattar informationen så som den skulle komma från oss själva.

Suler lyfter ytterligare fram en bortkopplad fantasi, eller *dissociative imagination*. Han syftar till en risk att koppla bort det som händer på nätet och den person vi utger oss vara där från resten av världen och ser det som händer på nätet som en parallell verklighet. För ett fåtal personer kan det uppstå problem, då de inte klarar av att skilja mellan det egna jaget och den skapade nätidentiteten.

Dessa fenomen hänger starkt ihop med vad forskare **Malene Charlotte Larsen** kallar för *egocentriska sociala nätverksplatser*, som är en relativt ny företeelse i internets historia. Hon skiljer dessa från tematiska mötesplatser där användarna samlas kring ett intresse och menar att mötesplatser som Facebook utgår från individen och att sammanlänkningen sker via individens kontakter snarare än ett gemensamt intresse.

På dessa egocentriska nätverksplatser är det vanligt med fenomen som Suler lyfter fram. Det är till exempel inte ovanligt att se unga tjejer, som lägger ut bilder på sig själv, ofta i minimal klädsel. Vad handlar det om? Hur är det med att bli sedd, bekräftad och omtyckt? Feedbacken på webben är snabb. Vänner och andra i din omgivning kan hastigt reagera på det du lagt ut, kommentera, peppa och lyfta upp dig. Eller tvärtom. Våra unga behöver uppmärksamhet och får man inte det till exempel hemifrån, söker man sig till andra platser.

Enligt Dunkels leder detta till att unga med psykiskt illamående ligger i farozonen på nätet, på samma sätt som de gör det i verkliga livet. Det är tråkigt och tragiskt att de redan utsatta skall behöva utsättas för ännu fler risker. Samtidigt poängterar Dunkels, att detta är vår räddning. Då vet vi vad vi skall rikta insatserna. Det de unga behöver är uppdaterad och ändamålsenlig kunskap om nätet och hur man betar sig där. De behöver redskap för att förhålla sig kritiska till en viss grad. Skrämselråd som inte baserar sig på fakta, kan inte värsta fall vara kontraproduktiva.

Frida Westerback

Läs mer om Elza Dunkels råd till vuxna här:

<http://www.kulturer.net/documents/vuxna.pdf>

Mentora ställer några frågor till **Vilma Ekström** (15)

Vad tror du att lockar unga till nätet? Vad är det som gör det intressant?

Jag tror att största orsaken att unga hänger på nätet är olika chattprogram, genom vilka man kan ha kontakt med kompisar fast dygnet runt om man vill. De finns förstås också de som har som hobby att fota och lägga upp bilder på webben. Det intressanta är att surfa på Facebook, hitta gamla vänner, hänga på sidor som intresserar en och följa dem.

Tror du det finns faror med internet? Om ja, kan du ge några exempel?

Klart det finns, till exempel pedofiler, personer som ljuger och kan till och med lura pengar av dig. Så finns det de som vill träffas utanför nätet, typ i stan, och sedan är de helt andra människor än vad de uppgett sig vara.

Nämna fem positiva och negativa sidor med nätet.

+ lätt att få tag i kompisar, man kan se på andra kompisars bilder och vad de håller på med, man kan få reda på saker som man inte är säker på, lätt att hitta roliga sidor man vill följa med, internet är källan till nästan allt.

— pedofiler, t.ex. på omegle.com*, människor kan lägga ut information som inte är sann, lätt att ta reda var man bor, nätmobbning, många blir beroende.

*Webbtjänst på nätet som erbjuder chattmöjlighet med okända personer.

*Vi vill erbjuda unga aktivitet,
kunskap och nya upplevelser
i en pedagogiskt
kreativ miljö.*

Illustration: Taika Mannila

DUA info

Vad vi gör

Vi jobbar för ett samhälle där ungas potential, kreativitet och resurser uppskattas och tillvaratas, där unga känner att de får sin röst hörd och har möjlighet att påverka och forma sin vardag och sitt liv. De Ungas Akademi's vision är ett samhälle där unga oavsett bakgrund har ett verkligt inflytande över sina liv och känner sig självständiga. Vi är inriktade på personlig utveckling, ledarskap, gruppdynamik samt organisationsverksamhet.

En del av vår verksamhet är riktad till vuxna med anknytning till ungdomsverksamhet både inom tredje sektorn och kommunalt.

På vilket sätt

Vi vill erbjuda unga aktivitet, kunskap och nya upplevelser i en pedagogiskt kreativ miljö. De Ungas Akademi följer Svenska studiecensalens pedagogiska principer och vill speciellt lyfta fram det livslånga lärandet, upplevelsebase-rad inlärning och demokratiskt tänkande.

DUA erbjuder: utbildning, temadagar, evenemang, kampanjer, fortbildning, seminarier och stödmaterial.

På gång:

- **DISA-grupper** i högstadieskolor i Nyland
- **Tutorutbildningar** i gymnasier i Nyland
- **10+-kampanjen** som ni kan läsa mera om i artikeln om Micke Gunnarsson
- I höst inleds **Ledar Akademin, LedA**, den nya uppdaterade versionen av succén Unga ledare, så håll utkik efter mer info om detta

Läs mer om De Ungas Akademi och vår verksamhet på www.dua.fi

En inspirationsföreläsning om
respekt och **ödmjukhet**

Micke Gunnarsson föreläser om unga och digitala medier och dagens teknifierade värld till ett flertal olika målgrupper. I mars ordnade De Ungas Akademi en föreläsning med Micke i Helsingfors. Den rubrik som Micke hade angett för sin föreläsning var: *Så som nu har det aldrig varit, så som nu kommer det aldrig mer bli* och föreläsningen beskrevs som en "inspirationsföreläsning om en värld och ett liv i förändring, om barnatro och digitala medier."

Rubriken och beskrivningen klargör säkert allt för de som är trogna anhängare av Micke Gunnarsson och känner till hans föreläsningar och arbete, medan de är en aning luddiga för de som inte är insatta. Så vad är det som han föreläser om egentligen?

Det han föreläser om är egentligen så där självklart och glasklart som bara välformulerad livsvisdom kan vara. Han pratar om en mer ödmjuk och orädd inställning till allt det nya som vi konfronteras med i dagens föränderliga värld. Observera att detta är en mer ödmjuk och orädd inställning hos *vuxna*, barnen och de unga har redan utvecklat en massa *know-how* om internet och de klarar sig oftast fint. Det är de vuxna som behöver hjälp och stöd på vägen.

Micke talar också om att vuxna kunde visa mer respekt för den expertkunskap och det nytänkande som de unga som vuxit upp med internet besitter redan vid mycket ung ålder. Det anses ju vara enbart negativt att unga spenderar en stor del av sin vakna tid framför datorn. Men Micke undrar om vi tänkt på att dataspel utvecklar språkförmågan, allt mindre barn lär sig engelska från spelen. Att barn och unga också lär sig samarbeta och lösa problem tillsammans då de spelar, är heller inte något som icke insatta har någon aning om, särskilt då dataspelande alltid framställs som väldigt asocialt och verklighetsfrånvänt. Det finns helt klart mycket att lära inom ämnet och information och kunskap om det okända är ju som känt ett bra botemedel mot rädsla och osäkerhet.

-Sitt inte inne och häng! Ut i friska luften med dig!

Ett annat ämne som Micke lyfter fram är att "dagens ungdom" alltid varit värst. Om hur vuxna alltid förfasat sig över hur ohysade, högljudda och hopplösa ungdomar är i de äldres ögon. Han gör detta med en mycket humoristisk kartläggning av vad som ansetts vara farligt under de olika decennierna från 1940-talet fram till 2000-talet.

På 1940-talet var det ungdomsböcker som var det stora hotet för de unga, för läsande av dylika skulle leda till att dumheten spred sig bland de unga. Exempel på farliga ungdomsböcker var *Kitty* och *Biggles*. Jazz ansågs också vara ett hot mot de unga och om de lyssnade på till exempel **Louis Armstrong** skulle detta leda till allmän omoral. Lösningen på detta dilemma var att de unga skulle ut i friska luften och hoppa och leka istället för att sitta inne och läsa och lyssna på musik. På 1950-talet var det den farliga rockmusiken som hotade de unga. Rocken skulle leda till omoral och det var den höftvickande **Elvis** som skulle vilseleda och få dem att börja dricka alkohol och bli våldsamma raggare. Detta kunde dock kureras med frisk luft och med hopp och lek ute... På 1960-talet ansågs långhårighet vara rysligt farligt. Långhårighet ledde direkt till omoral och det var the **Beatles** som stod som gal-

jonsfigurer för hela denna rörelse. Serietidningar ansågs också hota de unga, *Kalle Anka* ansågs vara särskilt farlig, de unga som läste serier skulle bli fördummade och utsatta för propaganda från USA. Men man misströstade inte, de unga skickades ut i moder natur för lite hälsosam lek och hopp.

Mönstret är rätt så klart. Det är "nymodigheter" som fördävar de unga och inleder dem i frestelse och förfall. Vilket kan lösas med frisk luft och lek och hopp. Ett lösningssätt som aldrig blir omodernt. Denna kartläggning är, som jag nämnde innan, humoristisk och underhållande, men den visar på intressanta tendenser trots detta. Det visar på vikten av att de som är vuxna modigt undersöker "nymodigheter" istället för att fördöma, förbjuda och förfasa. Micke Gunnarsson lyfter fram hur viktigt det är att de vuxna är starka nog att inse att deras världsbild och deras perspektiv inte är de enda rätta och att de har mycket att vinna på att ta till sig av det nymodiga.

MVG → 10+

Utöver föreläsandet har Micke Gunnarsson också startat upp kampanjen *Allas rätt till MVG*. MVG är en förkortning av det högsta betyg som delas ut till unga och barn i Sverige: *Mycket, Väl, Godkänt*. Micke drog igång kampanjen efter att han besökt en skola där han pratade med en elev som sa att hon känner sig som det vitsord som hon allra oftast brukade få. Hon kände sig icke godkänd. Efter detta bestämde sig Micke för att, om inte lösa detta problem för alla unga, i alla fall påminna så många som möjligt att de alla är värda Mycket Väl Godkänt bara genom att finnas till. Att alla barn och unga är unika och gränslöst värdefulla för att de är just de som de är och att detta är någonting som inte skola eller vitsord eller det som de *gör* kan ändra på.

Micke bestämde sig för att trycka upp ett hundratal pins och resten är så att säga historia. Han bloggade om kampanjen, startade en Facebooksida och därefter har MVG-pinsen spridit sig över Sverige. Skolor beställer dem, för att uppmuntra sina elever, kyrkor tar up kollekt så att det ska kunna tryckas fler pins. Många vuxna som jobbar med unga vill ta tillfället i akt och bekräfta det självklara, att alla unga är värda ett MVG.

Nu kommer även De Ungas Akademi att inleda en motsvarande "10+-kampanj" i Finland i maj 2011. Denna fungerar på samma sätt som Micke Gunnarssons MVG-kampanj och fokuserar på barn och ungas värde, oberoende av hur de till exempel presterar i skolan. Så om du har barn och unga i din närhet som du vill påminna om att de är värda 10+ bara genom att finnas till, kontakta då oss på DUA så skickar vi pinsen till dig.

Cecilia Mickelsson

Studio Airaksinen

Situationen på Föregångarna kan formuleras som att den yngre blir äldre medan den äldre blir yngre.

En handledares funderingar

Varför arbeta? Det är en fråga vi besvarar utgående från var ålder och livssituation.

Vi behöver pengar för boende, det behövs en slant för den goda maten, pengar ger möjligheter att förverkliga intressen på fritiden och så vidare. Det kan till och med vara riktigt roligt.

Jag arbetar på *Resurscentret Föregångarna* (RF) i Vasa där vi ger daglig service för arbetssökande. På skriven svenska betyder det att till RF kommer arbetssökande och får service med allt som berör jobbsökning. Det fixas CV:n, ansökningar skrivs, det ges tips kring det som man behöver fundera på inför en arbetsintervju.

I mitt arbete som handledare på Resurscentret Föregångarna möter jag dagligen arbetssökande. Den yngsta deltagaren är 17 år fyllda medan den äldsta närmar sig 60. Det betyder i praktiken allt från 25-åringen med metallutbildning, 42-åriga ekonomie magistern, 20-åriga media assistenten, datanomer, snickare, svetsare, listan kan göras lång och bred. Mixen är således stor och samtligas bakgrund gällande arbetserfarenhet och utbildning är suveränt unik.

Deltagaren deltar kanske en eller flera månader hos oss på RF. Det skapas möjlighet för dynamiska lösningar som är generations- och branschöverskridande. Gemensamt för alla är att de behöver finna en ny väg vad gäller arbete, studier och helt allmänt kanske en nystart i tillvaron.

Jag påstår att möjligheten till möten människor emellan på RF är unikt på sitt sätt. För de yngre är det lärorikt att möta en arbetssökande som upplevt arbetslivet och av någon orsak behöver ta ny fart. Å andra sidan tillför de yngre deltagarna energi och det som jag kallar ”positiv yrsel” åt de äldre. Situationen på RF kan formuleras som att den yngre blir äldre medan den äldre blir yngre. Det är en generationsöverskridande dynamik då den är som bäst.

Arbetet som handledare präglas därför ofta av små och större hopp från 20-åringens bild av världen, där svaret på frågan ”varför ska jag arbeta” är något annat än det som kommer från 50-åringen. Detta är givande, dock ibland utmanande. De mest fantastiska svar kan komma i fråga. Såsom 20-åringen till vilken jag ställde frågan om kunskaper i finska språket. Personen lutade sig mot väggen och förklarade glatt *Daniel, jag kan 20 % finska*. I avdelningen svar på tal!

Daniel Åkermark

Välkommen till Förening 2011!

Foto Alexandra Pascalidou: Johan Lindskog

Årets Föreningsfestival fokuserar på öppenhet med ledorden integration, generation och jämställdhet - Förening för alla!

Föreningsfestivalen 2011 i Åbo (2–3.9) bjuder liksom tidigare festivaler på en lång rad sakkunniga och intressanta föreläsare, som alla behandlar det ovan nämnda temat ur olika synvinklar. Under den traditionella föreningsmässan på festivalens andra dag skall vi stolt visa upp vår breda verksamhet på gågatan i centrala Åbo. Där bjuder vi också på underhållning för hela familjen. Vi hoppas att Föreningsfestivalen kommer att fungera som en plattform för en givande diskussion kring temat.

Festivalens huvudföreläsare

Troed Troedson | *Skall vi förhålla oss till framtiden eller framhålla förr i tiden?*

Om i morgon är en repris från igår så är det en fördel att ha varit med länge. Vi slipper uppfinna hjulet på nytt, vi slänger inte ut barn med badvattnet och vi konstaterar nöjt och liknöjt att det finns inget nytt under solen. Så har det faktiskt varit i många, många år. Vi som är uppvuxna på 1900-talet har faktiskt aldrig på allvar funderat över vad vi gör eller hur vi gör det. Vi har gått i skolan våra farföräldrar skapade, vi har gått till anställningar, bott i villor och bostadsrätter, kört bil och gått och röstat. Allt på ett sätt som någon före oss tänkt ut. Vi har faktiskt inte behövt tänka alls.

Nu är det hög tid att ändra på det. Det enda som krävs är att vi börjar tänka i stället för att lita på vår erfarenhet och att vi inser att uppfinnaren är mer värd än uppfinningen – även om hon då och då uppfinner hjulet på nytt.

Troed Troedson har sedan drygt tio år arbetat som framtidsanalytiker och startade 1997 det populära företaget Para-

digmmäklarna. Troed är också författare och en av Sveriges absolut mest anlitade föreläsare.

Alexandra Pascalidou | *Om lönsamhet i olikhet och människovärdets variationer*

Alexandra Pascalidou är journalisten, författaren och programledaren som är marinerad i mångfald. Hon växte upp i Rinkeby - Mångfaldens Mecka, föddes i Rumänien av grekiska föräldrar, talar fem språk, har arbetat i flera länder och rest några varv runt jorden. Följ med på en resa i mångfaldens labyrinter.

Pascalidou har formats av föreningslivet bland annat i *Ungdom mot rasism*, där hon representerade Sverige i Europaradet, men har även varit aktiv i en hel del invandrarrorganisationer, kvinnojourer, BRIS och läxhjälpföreningar.

Jonas Hassen Khemiri | *Tal versus tystnad*

Vilken roll spelar språk när världen ska förändras? Hur kan ord användas politiskt? Kan tystnad leda till revolution?

Jonas Hassen Khemiri är en ständigt efterfrågad föreläsare på teman som berör språk, makt, identitet och antirasism. Sedan 2003 har han kombinerat sitt skrivande med föreläsningar på bibliotek, litteraturfestivaler, konferenser och universitet. Jonas Hassen Khemiri har skrivit de hyllade romanerna *Ett öga rött* och *Montecore en unik tiger*. Han har nominerats till Augustpriset och tilldelats Sveriges Radios Romanpris, Tidningen VI:s litteraturpris, Bellmanpriset och PO Enquists pris till en ung författare på väg ut i Europa.

Vi ses i Åbo i september!
Frida Westerback

Anmäl dig 21.4–30.6 på: www.festival.fi/start/ • Info: www.festival.fi

• Gilla oss även på Facebook (Förening 2011).

• Troed Troedson: www.paradigmmaklarna.com • Alexandra Pascalidou: www.metrobloggen.se/pascalidou • Jonas Hassen Khemiri: www.khemiri.se

Aktuellt

Sommaren står för dörren och Studiecentralens verksamhet vad gäller kurser och föreläsningar kör igång igen på hösten. En av våra största satsningar i år är att fungera som samordnare för aktiviteter på finlandssvenskt håll vad gäller Europa-året för frivilligarbete 2011. Halva året har snart gått och vi har haft en hel del aktiviteter, bl.a. lämnat in en appell till riksdagen den 3 mars. Appellen skrevs under av en mängd olika frivilligorganisationer och var en uppmuntran till den kommande regeringen att arbeta för att de hinder frivilligarbete idag stöter på - beskattning, lagstiftning – skulle undanröjas av nästa regering.

Det är inte för sent att ännu engagera sig i Frivilligåret på olika sätt.

1

Ge din förening synlighet!

I september kommer en grupp journalister från olika platser i Europa till Finland för att göra reportage om vår frivilligverksamhet. Kanske är det just din organisation som blir internationellt känd?

Anmälningar lämnas in till de europeiska organisatörerna senast den 15 augusti. Blanketten finns på http://www.studiecentralen.fi/projekt/europaaret_for_frivilligarbete_2011/ under Aktuellt.

2

Skänk en del av din tid till frivilligverksamheten!

Utmaningskampanjen är nu i full gång och genom nättjänsten www.tuntitili.fi kan du på ett enkelt sätt ge av din tid till något frivilligarbete som du upplever intressant. Ta gärna en titt på sidan!

3

Lyft fram en frivillig ur din organisation!

Varje vecka publiceras Veckans Frivillig på Frivilligårets nationella webbsida www.tuntitili.fi. Er organisation har nu möjlighet att lyfta fram en frivillig hos er som ni tycker är värd lite extra publicitet och uppmärksamhet! Mera information finns på Studiecentralens webbsida för året www.studiecentralen.fi. Tryck på Frivilligårets logo till höger så kommer du rätt.

4

Visa upp din organisations frivilligarbete!

EYV-turnén, tour of the European Year of Volunteering, kommer att besöka EU-länderna under hela frivilligåret. Turnén stannar några dagar i varje medlemsland och ger frivilligarbetare och deras organisationer möjligheten att ställa ut sina arbeten; träffa varandra, beslutsfattare och allmänheten; förmedla sin energi och entusiasm samt diskutera nyckelfrågor som gäller frivilligarbetets framtid. Till Finland och Helsingfors kommer turnén 15–17.9. Hör av er till oss på Studiecentralen, kansli@studiecentralen.fi eller till frivilligårets projektkoordinator **Karoliina Tikka**, karoliina.tikka@alli.fi om ni är intresserade av att vara med.

5

Kom med och diskutera frivilligarbete!

Under hösten arrangerar Studiecentralen föreläsningar i Helsingfors, Åbo och Vasa med följande teman: *Frivillighet ger lycka*, *Frivillighet ger kompetens* samt *Frivillighet och näringslivet*. Närmare information om föreläsningarna finns inom kort att läsa på www.studiecentralen.fi.

Till Minnet av Christoffer Grönholm 1949–2011

Av ljudet kännes malmen

Det finns en åldersfördelning i tyckande. Huvudregeln är att ju yngre man är desto mer får man tycka till men att ju äldre man är desto mer bör man visa prov på omdöme och förnuft. Ibland ser det ut som om det åldrande Finland på något sätt har glömt bort den här enkla tågordningen.

Det är kanske inte så underligt att unga i segerryan över Finlands VM-guld i ishockey skrålade glåpord och hot mot svenskar. Inte särskilt trevligt, nej, inte helt ofarligt, nej – men inte svärbegripligt. I viss mån fick det svenska massmedierna, som i förtid rätt osmakligt tog ut en svensk seger, helt enkelt svar på tal. Men det är underligt, obehagligt och skrämmande då en vuxen man under segerkvällen tar sig till att i en spårvagn i Helsingfors hota två svarthyade pojkar, beskylla dem för att vara terrorister och skrika att Finlands ishockeylag ska visa alla.

Som tur fanns **Paloma Hannonen** på plats. Hon och hennes pojkvän såg till att samhällets stötspelare avlägsnades ur spårvagnen och de bad också tonårspojkarna om ursäkt. Hennes egen segerfest slutade ändå där, så till den grad att hon följande dag kl. 13:57 lade ut ett upprop via Facebook (http://www.adressit.com/suomen_jaakiekkjoukkue_-_ota_kantaa_rasismiin) där hon väddade till landslaget att ta avstånd från rasism på den officiella segerfesten.

Fram till kl. 20:30 då segerfesten började på Salutorget i Helsingfors hade 4 729 personer skrivit på uppropet. Dessutom hade Helsingin Sanomats nättidning rapporterat om adressen (http://www.hs.fi/urheilu/artikkeli/Leijonilta+halutaan+rasismin+tuomitsemista/1135266197113?fb_ref=fb-recommend%3Bfb-recommend&fb_source=home_online) och på det sättet gett den stor synlighet.

Det var därför extra irriterande när komikern **Aku Hirviniemi** på segerfesten ropade *vedetään hurria turpaan* från scenen och släckte förhoppningarna om ett ord i rätt tid. Lyckligtvis föll hans ord inte i fruktbar jord och bl.a. min egen pojke som talade svenska med sina klasskamrater på segerfesten fick ett mycket ljusstarkt minne för livet.

Men hur enkelt det inte varit för en förnuftig person att på scenen påminna om att landskamperna mellan Finland och Sverige är en lek som inte får utmytna i våld och hat. Hur lätt hade det inte varit att påminna om att bägge ländernas lag har spelare med både finsk- och svenskspråkiga namn av den enkla orsaken att våra länder är tätt sammanlänkade. Det är förstås inte narrens roll att fungera som ansvarig opinionsbildare. Men Hirviniemis utrop blev en påminnelse om hur flata våra makthavare är, hur oförmögen den finländska makteliten är att fördöma rasism och uppviglan till våld. Sällan har så många människor så tveklöst svikit sin mognad.

Desto gladare var överraskningen då Finlands ishockeyförbund följande dag på sin webbplats (<http://www.finhockey.fi/>) publicerade ett uttalande där förbundet och landslaget frånsade sig alla former av rasism och fientlighet mot utlänningar. I uttalandet sägs också att VM-guldet på måndagen firades av ett stort antal hockeyfans, såväl infödda finländare, invandrare och människor tillhörande andra nationaliteter, att ishockey är en förenande faktor och att alla har rätt att glädja sig över framgången.

Det här är bra, det visar att Finland också lever i tiden. Rollfördelningen är rätt, landslagets roll var att fira VM-segern, ledningens att leda. Och uttalandet känns också bra.

Walter Fortelius